

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

De Vindicta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

bolæ, vt multi existimant, quæ tantum erant otiosæ cogitationes, quæ nec actionem in vita, nec iram Dei significabant, sed hæc dicta Christi testantur Deum vere irasci prauitati naturali hominis, cuius vere peccatum esse. Idq; eo dicitur, vt intelligamus nos non fatiscere legi, & querendam esse misericordiam, & confugiendum ad iudicem.

DE VINDICTA.

CAETERVM loci de vindicta vbiq; leguntur, sunt præcipue, sed alij concionantur magistratibus de officio, alij loquuntur de privata vindicta, malevolentia, & perniciosis certaminibus, quæ sunt præsertim in acris & vehementibus ingenijs ex cupiditate vindictæ, vt exarsit in Mario, in Sylla, in C. Casare, in Pompeio, in eundia: Et in Ecclesia non minus est exemplorum, quam in cæteris regnis. Multi malevolentia & cupiditate vindictæ mouerunt negotia certamina, vt de Arrio nominatim scribitur. Discernenda est igitur vindicta. Alia est publica, quæ fit mandato Dei à magistratu. Hæc dicitur Rom. 13. Vindex ad iram malefacienti. Nec dubium est, magistratum mandato diuino cogi, vt puniat delicta. Ac scire oportet, se debere obædientiam Deo: Magistratus puniat non privata cupiditate, sed propter voluntatem Dei: Reus subeat penas, vt mandatum Dei obtemperet, qui iussit delicta puniri. Nec prohibet Euangelium hanc publicam vindictam seu officium magistratus, nec conditionem dat, vt omittatur, imo approbat & confirmat officium magistratus, nec vult eum ignauium & negligentem esse officij sui, præsertim cum sit diuinum. Sed quia tanti muneris dignitatem & voluntatem Dei non consideramus, ideo hypocritæ sinxerunt illa deliramenta de non vindicando. Et fons idem est contumaciæ hominum. Ideo generatim obtemperant homines in penis, quia non intuentur mandatum Dei, quod pariter præcipit magistratui & fonti. Alia est vindicta privata, id est, quæ non fit per magistratus ac leges. De hac privata dicitur Matth. 5. & Roma. 12. Non vindicantes vosmetipsi. Suntq; hæc præcepta vere præcepta: Quia Deus sanxit ordinem, vt siue lege, siue iudice, his subiecit genus humanum. Vult igitur hos esse vindictam, hunc ordinem non vult conturbari. Ideo prohibet vindictam priuatam, externam, & interiorem, vult te vero animo cedere vindictæ Deo, & legibus, ac iudiciis. De hoc ordine concionatur Christus Matth. 5. enarrans legem, & refutans hypocrisis, quæ putat se legem Dei satisfacere, cum tamen huius ordinis confusio manifestetur hominibus. Sicut in Satyra dicitur:

At vindicta bonum vita iucundius ipsa.
HANC confusioem vult Christus agnosci, & cohiberi.

cupiditatem vindictæ, præsertim cum nunc natura hominum rea
 subiecta morti & pœnis. Quare nostra peccata accusamus in
 aliis rebus, non tantum videamus aliena peccata. Sicut David de
 reia inquit: Sinite ut mihi maledicat, quia dixit Deus: Si forte
 dixerit Deus afflictionem meam, & reddet mihi bonum pro his ma-
 ledictis. Et insigne exemplum est animi cohibentis vindictæ cupidi-
 tatem, David cedens & parcens Sauli, cum posset eum sine ullo tu-
 multu interficere, sed noluit regnum occupare, nisi traditum à Deo.
 Hæc exempla diligenter consideranda sunt, ut legem Dei rectius in-
 telligamus, ut nostram infirmitatem agnoscamus, & magis frænare
 possimus. Estq; hæc peculiaris doctrina Spiritus sancti. Nam histo-
 ricæ gentium non habent exemplum simile Dauidi. Teneamus ergo
 regulam præcipi magistratibus, ut iuxta leges exercent vindictam,
 & displicere negligentiam in officio, ut dicitur Deut. 19. Auferes ma-
 lum, ut ceteri timorem habeant, nec miserearis eius. Econtra vero
 præcipitur præcipi, ne exercent vindictam, nec turbent ordinem à D. o
 indotum, seu manu, seu animi motu. Hæc regula utilis est vitæ, ac
 moeni imperia & pacem, Quanta vero sit absurditas deliramenti mo-
 ratorum, hinc intelligi potest. Si consilium est de non vindicando,
 concedent magistratibus, ne puniant sceleratos, tursus etiam priva-
 tos concedent vindictæ causa mouere seditionem. Cum igitur hæc sa-
 tuitate imaginationes falsæ & perniciosæ sint, prorsus eas ex Eccle-
 sia expellamus. Fuit & hæc causa, quare Christus toties prohibet
 vindictam, quia Apostolis voluit eximere falsam persuasionem, qui
 præcipiebant regnum Messie fore mundanum, & armis gentes domandas
 esse. Christus contra inculcat, Apostolos non sumpturos esse arma,
 sed Evangelij præcones fore, & sine humanis præsidijs, sine armis Ec-
 clesiam collecturos esse, & hanc sæuitiæ tyrannorum obnoxiam fore,
 & omni habituram esse diuinas liberationes. Ita erigit doctores om-
 nium temporum, ut suum officium recte docendo faciant, & pericula
 deprecendent, nec nitantur humanis præsidijs, nec extra septa
 rationis suæ erumpant, nec constituent sibi regna prætextu Evan-
 gelij, sicut Anabaptistæ Monasterienses fecerunt. SÆPE di-
 citur de hoc dicto vulgari, Vim vi repellere ius naturale conce-
 dit: Ius dicti quæ sit sententia, primum considerandum est. Nam si
 est naturalis notitia aut cogitatio, quærendum est, quomodo sit ordina-
 ta, ut depreuetur aliquo prætextu, aut admitta iniusta cupiditate.
 Nam iura naturalia non sunt vagabundi imperus, sed certæ quædam
 in natura ordinationes. Recte igitur & Iuriscōsulti circumscripte
 hoc dictum certis metis. Intelligatur ergo de manifesta violen-
 tia, & de necessaria defensione aduersus subitam vim, ut si latro via-
 trem tranquillum in via adoriatur, aut si inferat aliquis bellum in-
 iustum.

iustum, aut si aliqui tumultuantes oppugnent aedes alterius. Hic opus
 abest iudex seu magistratus, ideo defensio conceditur. Et aliud
 est inter defensionem & vltionem, seu poenam sceleris. Recta ra-
 tio, vt iudicat nemini nocendum esse, ita iudicat corpus proprium
 contra iniustam vim tuendum esse, vel ordinarijs & legitimis magis-
 tris, vt in bello iusto, vel propria defensione, cum opulari magis-
 tris non potest. Inest enim naturæ iusta *σοφία*, appetitio conser-
 uationis sui aduersus iniustam violentiam. CVM ergo sic in-
 telligitur dictum de propulsanda manifesta violentia, eo ordine hie-
 do, sicut recta ratio censet, & sicut ipsæ leges declarant, vera est in-
 tentia, quod liceat vim vi depellere. Nec pugnat cum Euangelio, ut
 cum hac voce, Diligite inimicos vestros. Nam Euangelium non tol-
 let ius naturæ, & vincula politicæ societatis, hoc est, leges redre-
 ctioni consentaneas. Imo hanc ipsam ob causam tam varijs officijs
 hac societate Deus colligauit homines, vt sit occasio exercendi
 declarandæ fidei, obedientiæ & dilectionis. Paterfamilias debet in
 defensionem suæ coniugi & suis liberis, ergo in oppugnatione adiu-
 facit officium dilectionis, & luceat in animo eius fides. Sic lux debet
 defensionem subditis in causis iustis. Quare cum iustum bellum pe-
 rit, facit officium dilectionis, & luceat inuocatio Dei in periculo.

Hæc non pugnant cum Euangelio, quod vult vnumquemque, patens
 legitime vocationi, nec pugnant cum hoc dicto: Diligite inimicos.
 Nam dilectio, defensio, ac punitio, nequaquam inter se pugnant.
 Nam dilectionis finis hic constitutus est, vt propter Deum diligamus
 & anteferamus dilectionem Dei. Cum non potest diligere vniuersam
 matrem propter Deum, quæ colebat idola, afficit eam poena. Sic Con-
 stantinus si tulisset Licinium scruientem in Ecclesiam, præstitisset of-
 ficia non placentia Deo. Ideo reprimat eum armis.

HÆC recitari de hac sententiâ: Vim vi repellere licet, vt be-
 diosi considerent quatenus valeat, nam ex hoc fonte iura bellorum
 sumuntur. Est autem conferenda cum altero dicto: Qui gladium ac-
 ceperit, gladio peribit: Accipere gladium est, non datum à legibus
 stringere. Ergo qui vim iniustam infert, accipit gladium, contra ve-
 ro qui iusta defensione vritur, non accipit gladium, sed stringit datum
 à legibus. Cæterum Christus hoc loco præcipue discernit officia ma-
 gistratum, & ministerium Euangelij: Magistratus Deus gladium
 tradidit ira, vt in officio legitimo eo vtratur, Si aburitur, vt per
 lacundia aut furori morem gerat, vt Nero, peccat. Econtra vero
 ministerium Euangelij Deus non vult esse regnum mundanum: In-
 terat Apostolos præliari. Officia discernuntur in hoc dicto. Eius-
 dem generis hoc discrimen considerandum, vt discant doctores Ecclesie,
 non nisi humanis præsidijs, non capiant arma contra suos magis-

ut sciant Ecclesiam Deo curam esse, & expectent ab ipso auxilium. Ecclesiam liberauit Deus à sauitia Pharaonis, Chaldæorum, Assyrii, & aliorum tyrannorum. Itaq; non solum doctrina tradita hoc dicto de diuersis officijs, sed etiam recte significatur Ecclesia diuinitus defendi & liberari. Hæc sententia pijs magnam consolationem affert. Et hæcenus de vindicta.

DE PAUPER TATE.

Cum Euangelij confessio multa pericula vitæ & fortunæ hominum afferat, cum studia Euangelij sint in odio, nec sint quæstuosissima, deniq; cum in hac vita communi inter cæteras communes calamitates, vulgare onus sit etiam paupertas, eaq; sæpe duriter exerceat precipue Ecclesiam: opus est nobis doctrina & consolatione, ne exultimemus nos propter paupertatem à Deo negligi. Ideo tam multæ sunt conuersiones de paupertate in Prophetis & in Euangelio. Traduntur præcepta de constantia, ne per hæc paupertatem, abijciamus Euangelium, ne cupiditate opum & potentie sinamus nos pertrahi ad malitiam rerum societatem. Traduntur & consolationes, in quibus promittit Deus se opitulaturum esse egentibus, vt, Qui reliquerit agrum, recipiet centuplum, &c. sed addit, Cum tribulatione. De his magnis rebus concionantur dicta Euangelij, & doctrinæ illarum de magnis exercitijs fidei, & aliarum virtutum continent, ne forte ad monachorum hypocrisim, aut desertionem facultatum & ordinarum ordinis politici detorquenda. Euangelium enim nec præcipit, nec consulit discedere à facultatibus, si non eripiantur: Nec consulit res in commune conferre, imo cum tertum sit, distinctionem dominiorum & proprietatem, esse ordinationem Dei, & placere Deo proprietatem, & totam hanc legitimam rerum distinctionem & commutationem. Vult enim Deus in his ciuilibus conspici fidem nostram, & exercere dilectionem, & alias virtutes. Deniq; illa ipsa discessio à facultatibus aut mendicitatem affert, quæ in valentibus & otiosis furti species est, aut appetit culinam ætatem in monasterijs, quæ certe habent proprium. Nullus enim creatur necesse sine proprio potest. Vocabula alia fingi possunt, sed res reuerenti non possunt. Quod autem Euangelium approbet distinctionem dominiorum & proprietatem, & diuitias, plurima sunt testimonia. Primum lex dicit: Non furtum facies. Hic Deus ipse sua voce facit & approbat distinctionem dominiorum. Item certissimum est, reges & principes hæredes vitæ æternæ fieri posse, & aliquos esse iustos, & Deo placere in ipsis imperijs, quales fuerunt Ioseph, Daniel, Nabuchodonosor, Cyrus, Cornelius, Centurio, & alij. At regna sine

epibus